

Gast aan tafel

U heeft vast gelezen of gehoord van de atheïstische campagne vorig jaar met als slogan: 'Er is waarschijnlijk geen God! Durf zelf na te denken en geniet van dit leven'.

Deze campagne is in Engeland ontstaan omdat twee mensen zich al jaren ergerden aan de christelijke slogans in de openbare ruimte.

Wat weten die mensen veel denk ik dan! Ik voel me in geen van de twee 'kampen' thuis. Als ik een microfoon in mijn gezicht gedrukt had gekregen omdat mijn mening op straat werd gevraagd had ik tegen alle slogans willen protesteren. Durf eens na te denken inderdaad, te denken over je denken, je mond soms te houden en verder te kijken.

Het verhaal van Elisa die maar achter Elia aan blijft gaan kan merkwaardig overkomen. Elia lijkt van Elisa af te willen. Elisa blijft maar achter hem aangaan. Kan Elisa het nu echt niet alleen af? Is hij bang om zonder Elia te moeten optreden? Is het een kwestie van trouw? Of is hier iets anders aan de hand; kunnen we via het samenspel tussen deze profeten iets te weten komen? Iets wat ons dichterbij elkaar kan brengen, gelovigen van allerlei soorten en ongelovigen in allerlei maten?

Elisa is een wijs man. Hij weet dat hij waarschijnlijk nooit zal weten wat Elia weet, dat hij hem nooit in grootheid zal overtreffen, hij weet dat hij niet weet, hij is nog niet uitgeleerd. Hij verlangt het dubbele van een adem van Elia.. twee monden van zijn Geest. Hij is nederig, weet dat hij moet blijven volgen, wijken, luisteren en kijken. Elisa volgt niet blind, hij volgt willens en wetens. Elia ontmoedigt hem tot drie keer toe. Maar, Elisa blijft een trouwe volgelinge met een onafhankelijke geest.

De profeten langs de weg willen Elisa bevestigen in zijn aankomende rol en waarschuwen. Waarschuwen dat er geen dak meer boven zijn hoofd zal zijn en dat hij geen bescherming meer heeft. Hij gaat weg hoor, jouw meester, JIJ bent aan de beurt. Elisa maant ze tot zwijgen. Wees stil, ik wil luisteren, ik wil niet teruggrijpen op wat ik al weet en kan. Ik ben nog niet klaar, als ik ziener moet worden dan zal ik toch eerst moeten zien! Door Elia ontmoedigd om verder mee te gaan had Elisa kunnen beginnen met zijn taak. Maar Elisa luistert goed naar zichzelf en trotseert Elia's verzoek om niet meer mee te gaan en maant de profeten zonen verschillende malen tot stilzwijgen. Hij wil in de Geest, in de ziel, in het zijn van Elia delen, dichterbij de Eeuwige komen en daar is hij nog niet –dat weet hij. Sprekend, luisterend en kijkend volgt hij Elia.

Elia laat zich niet behandelen als de alwetende goeroe, als degene die alles weet; Gods middelaar zelf. Elia laat zich niet verheerlijken en zorgt ervoor dat Elisa niet afhankelijk van hem wordt. En dat ze niet samen naar binnenkeren naar een eigen waarheid. Hij zegt, 'Jij vraagt me iets moeilijks, de geest van de Eeuwige moet je zelf zien en zelf krijgen. Ik kan het niet geven. Ik heb het ook gekregen'. Jij zult het zelf zien, kijk! Kijk naar de sterren en wordt langzaam opgelicht... Daar gaat Elia!... in een heilig vuur de hemel in. Een charismatische en ongrijpbare gebeurtenis. De profeten zonen zoeken zijn lichaam tevergeefs. Elia is niet te vinden en niet te hebben. Ooit in een flits gekomen en in een wervelwind van heilig vuur weer verdwenen.

In de joodse traditie wacht men nog steeds op zijn wederkomst. Ze houden traditioneel op Seideravond (de avond aan het begin van het Joodse paasfeest) een plaats vrij aan tafel voor Elia. Elia die komen zal als voorloper van de Messias.

Zou het gesprek aan tafel met mensen die anders denken veranderen als er altijd een stoel aan tafel vrij werd gehouden en een glas wijn werd volgeschonken voor een onverwachte gast. Als mensen per definitie, net als de joden op Seideravond, naar de deur zouden lopen om Elia ook naar binnen te nodigen. Altijd de deur openhouden voor het onverwachte, voor wat nog komen kan; en gaande en sprekende samen op weg blijven.

Als twee mensen in gesprek zijn over of God wel of niet bestaat; allebei met het gelijk aan hun kant, waar gaat het gesprek dan eigenlijk over? Vaak blijft het aan de oppervlakte, gaat het over het eigen gelijk en vervolgens gaat het nergens naar toe. De weg is doodlopend en het gesprek eindigt vanzelf. Ieder gaat weer zijns weegs. Voor alle moeilijkheden en kwetsbaarheden van het leven staat ieder

dan alleen. Zichzelf beschermend door de ene zekerheid met de andere te pareren. Ogenscheinlijk zeker van zichzelf, vaak op luide toon, angstig en naar binnen gekeerd. De volgende vraag dringt zich dan aan mij op: Zou Elia naar de hemel zijn gevaren als Elisa hem niet was gevolgd? Als hij inderdaad alleen verder was getrokken zoals hij van plan was?

Elisa hield die 'geestelijke' stoel aan tafel vrij. Hij had de waarheid nog niet in zijn bezit, zoveel wist hij, en dat was heel wat. Hij moest verder op weg, Elia volgen tot het einde toe. Hij nam de leiding om zich vervolgens nog verder te laten leiden.

Elia hield een plaats aan tafel vrij door niet meer te zijn dan dat hij zijn kon, door van zichzelf af te wijzen. Hij kon profeteren en had buitengewone gaven gekregen maar om een profeet tot profeet maken- daar heb je meer voor nodig. Hij was toch zeker God zelf niet? Bovendien wist Elia dat hij niet de laatste profeet zou zijn.

Op een tentoonstelling in België 'Absence is the highest form of presence', afwezigheid is de grootste vorm van aanwezigheid, laat onder anderen de Belgische schilder Luc Tuymans veel te raden over. Hij laat niet veel meer zien dan brokstukken en vage fragmenten, zijn werk is onaf; we moeten er zelf nog invulling aangeven. Tuymans dwingt de toeschouwer nieuwe ruimte te verkennen, te zien met een nieuwe blik. Deze manier van kijken stelt de herkenning zo lang mogelijk uit. In deze ruimte liggen de zaken nog niet vast, er hangt nog nergens een naamkaartje aan. We zien dingen in een nieuw licht als ware voor het allereerst.

Als we nu eens niet stil blijven staan bij wat we al weten maar onszelf en elkaar blijven bevragen. En soms een stap opzij doen om ruimte maken voor de Ander, die groter is dan wij. Volgen waar we voelen dat het nodig is en leiding nemen als het ons toekomt. Een niet aflatende beweging, van verleden en toekomst, volgers en leiders, tussen verwachting en verrassing in, open staand voor wat komen kan. Open staan voor wat of wie ons vreemd is of lijkt, zelf, hier in de kerk ook en erbuiten. Een dans op weg naar een nieuwe, ons overstijgende ruimte.

In de ruimte van het gesprek tussen de twee profeten, Elisa en Elia in, huist en woont een heilig vuur. De Eeuwige die komen wil maar zich niet in smalle waarheden laat insluiten. De minste mens, buiten de boot gevallen en verstoten; raar figuur, een vreemdeling schuift aan tafel aan. De Eeuwige die leven geboren wil laten worden en op zoek is naar onze kwetsbare en ontvankelijke blik en open armen.

Laat het vuur van leven niet doven, geef het ruimte om te branden. Dek de tafel van je gesprek altijd voor een onverwachte gast, zorg dat het gesprek nooit eindigen zal. In de vrije, nieuwe ruimte tussen mensen in kunnen wonderlijke en mooie dingen gebeuren, als we het toelaten. In de afwezigheid van de herkenning, van het zeker weten, zal de waarheid meer aanwezig zijn dan ooit. Houd een stoel vrij in je ziel. Verken in gesprek het mysterie van het leven en samen zul je misschien zien....

Claartje Kruijff